

מיכאל שלי

במשך שנים רבות כתב מיכאל רייך, משורר וסופר מהרצליה, שירים וסיפורים למגירה עד שלאחרונה החל להוציאם לאור, תוך שימת דגש על תמציתיות. ראיון ממוקד

זוהר אליה

עוד כשהחל, בתור נער בקיבוץ עין חרוד, שמר מיכאל רייך, משורר וסופר מהרצליה, את כתיבתו לעצמו למעט מקרה בודד.

"פעם היתה תחרות בעיתון על פרסומת לעט רולקס", הוא נזכר. "שלחתי וחייתי במקום ראשון. הפרס היה עט רולקס בשלושה צבעים. זה היה דבר עצום!" אבל בקיבוץ כמו בקיבוץ, עט זה נחמד אבל אי אפשר לחלוב איתו את הפרות. מאז ועד ליציאתו לגמלאות, מיכאל לא פירסם עוד דבר, ורק כתב. והרבה.

מיכאל: "בקיבוץ לא ידעו שאני כותב. זה היה ביני לבין עצמי. אחר כך נישאתי לבת עיר ועזבתי את הקיבוץ. מהרגע שנשעיתי עירוני, אז יש משכנתה שצריך לשלם. הפרנסה היתה אצלי מעל לכל". אז אחרי שסיים לימודי אגרונומיה בפקולטה לחקלאות ברחובות עבר ביכון חק"ל, ומשם התגלגל לעבוד בבנק כמעט שלושים שנה. ועם כל המהירות שדורשים החיים עם עבודה, בית, שני ילדים ומשכנתה, הוא המשיך לכתוב. בעיקר שירים, שמתוכם יוצאת אהבתו לטבע ולמרחבים. "זה צורך", הוא אומר, "צורך נפשי ורגשי". הצורך היה קיים תמיד, אבל מיכאל מספר שגם חווה הפסקות גדולות בכתיבה. פעם לאחר מלחמת יום הכיפורים ופעם לאחר מלחמת המפרץ הראשונה.

מיכאל: "אחרי מלחמת המפרץ הראשונה לא כתבתי עשר שנים. הגעתי למסקנה שהשירה לא חשובה לעומת המעשים האכזריים שקורים כאן. ראינו את הקורמונים עטפים בנפט מפרפרים אל מותם וזה עשה לי נזק מהכתיבה. מה אשמה הציפור החפה מפשע? זה היה סמל לאכזריות, ואיך אני כותב על הטבע?" עברת את כל מלחמות ישראל, למה דווקא מראה הקורמונים השפיע עליך כל כך? האיש שמאז יציאתו לגמלאות הוציא ארבעה ספרי שירים ופרוזה ו"החמישי בתנור", מתקשה לענות. "תראי", הוא אומר

מיכאל רייך. "איש של טבע" צילום: פרטי

לבסוף, "במלחמת השחרור, כשירו על הקיבוץ, שכבתי על הריצפה וחברי משק שהכתינו נהרגו. קיבלתי את המציאות כמו שהיא. התרגלתי לכך שעם ישראל נאבק על נפשו. גם אחרי מלחמת יום הכיפורים, שבה נהרגו לא מעט מחברי, לא כתבתי תקופה ארוכה אבל הקורמונים הזה כל הזמן נגד העיניים שלי".

מיכאל הוא איש של טבע. גם את ילדותו בקיבוץ הוא מתאר בנגעו לחיי המרחבים. "היה לנו טבע, מרחב ופסטורליה. איר פסנות, הגלבוץ...", הוא אומר. לוקח לו זמן להודות בקשיים שילדות בקיבוץ ותיק הביאה עימה.

"לא אהבתי את השלך-שלי". מה שמשך אותי זה הפסטורליה, התמונה שמסביב, אבל לא אהבתי שאדם נכנס לך לתוך הנשמה. רציתי את הפינה שלי. לא כל אחד יכול לחיות חיי שיתוף". הוא נזכר בחיך איך, כשהביא להדר האוכל את חברתו העירונית, "העצירים היו מפנים את הראש והזקנות קמות בשביל לבחון מה הרמה של את שמיכאל הביא. ואחר כך יש על מה לדבר במטבח, כשמקלפים את הבעל". הוא צוחק, חיזוהו אישנו מוסיפה בחיך שלה ממש לא הפריע שקמים לכבודה.

מאז פרש לגמלאות הוא כותב במשרה מלאה. מעבר להספק הספרים המוכר הוא מפרסם בכתיבי עת מקצועיים, מקבל ביקורות מצויות, ולא פעם מצוטט בתכנית הבוקר של "אורלי וגיא" על ידי אלי ראלכין, מגיש חדשות וחובב שירה עברית. עטיפות הספרים, כמו שמותיהם, כולם לקוחים מעולם הטבע. "אהבה זקופה קמה", "בקצה השמש המתהווה", "גבה גלים עד רוגש" והאחרון שבהם "כל הנחלים הולכים אל הלב". התמונה בצדס האחורי מציגה גבר קשוח למראה. זעוף קצת, אפילו, מפתיעה מול רכות המילים.

כבן לאחד מהקיבוצים הראשונים בארץ, שהיה חלק מתנועת "הקיבוץ המאוחד" (לפני שהתפלג), מיכאל גדל לתוך מערכת כללים וערכים נוקשה. עבודה, עבודה, ועוד

עבודה. "היה לנו סדר יום קשות. עד אחת לומדים, אוכלים צהריים ויוצאים לעבודה בשרה, ולא משנה מה מזג האוויר. אחר כך חוזרים הביתה, שיעורים ופעילות חברתית. כשהולכים לישון אתה נופל מהרגליים!"

אולי בגלל זה, כל הסיפורים שהוא כותב הם קצרים. "אני חסיד של תמציות והתמקדות בעיקר", הוא אומר בקולו העמוק. "דומן זה ארוך ומסורבל, ואני אוהב להשאיר לקורא את הטעם הטוב והדמיון". אבל אתה גם גדלת על ספרות קלאסית, רומנים עבי כרס ועתירי תיאורים... הוא פוטר את השאלה.

"גם החטא ועונשו ארוך מדי. אין צורך לכתוב כל כך הרבה. אפשר לקצר", הוא קובע בענייניות. את הרגשות שלו הוא מעדיף להשאיר לנייר, אוהב לציטט ממשוררים אחרים, והוא גם קפדן גדול. "מה שקשה זה לא החשיפה, זה שיגידו

שאתה לא טוב. אני פרפקציוניסט ומקפיד ששום מילה לא תהיה מיותרת. אם אני כותב משהו, אני רוצה שיהיה ראוי לדורי דורות".